

האיחוד החקלאי

אתר התיישבות שלי

תפריט ניווט מהיר

הנך נמצאת ב: ראשי » מאמרים | להרשמה | מדוע יש להירשם לאתר ?

צפייה במאמר

מאמרים אחרונים | מדורים | חיפוש | RSS

"קואופרציה בעיתות משבר – ניהול סיכונים וניהול מניעת" - סוגי הפיקוח הרגולטיבי באגודות השיתופיות מול החברות הציבוריות – מיקוד: "חובת הגילוי" / "עד עופר פיננטי"

פורסם ב- 21 ביוני 2009

אחד הסממנים המובהקים של המשבר הכלכלי העולמי הנוכחי הינו חולשתו של הממשל התאגידי בחברות הציבוריות.

בחלק ניכר מהחברות שבמשבר ניכר ניתוק הקשר שבין חברי התאגיד (לצורך הרצאה זו בעיקר בעלי המניות שאינם בעלי עין) לבין הנהלות הארגונים. בעל המניות במקרים רבים, התעורר בוקר אחד למציאות בה אבדה לחלוטין השקעתו, מבלי שקיבל כל רמז מוקדם לכך.

האם מציאות זו יכולה לקרות בקואופרציה הישראלית המודרנית?

אין חולק כי דיני האגודות השיתופיות בישראל הישנים מותאמים באופן חלקי בלבד לחיי המסחר והכלכלה המודרניים לא אף משברים והתוצאה – הרשאה מתמדת של דיסציפלינות משפטיות אחרות ובעיקר מתוך דיני החברות הפרטיות ואף במידה מסוימת העמותות.

התיזה המוצגת היא כי יש להתאים את חקיקת האגודות השיתופיות ובינתיים תקנות האגודות ופרשנות פקודת האגודות השיתופיות דווקא מתוך מושגות היסוד של דיני נירות הערך.

חברה שאינה ציבורית, בעל מניות בד"כ מחזיק באחוז מסויים ומשמעותי בהון; מעורב במידה מסוימת בעסקי החברה (לעיתים תכופות הוא משמש כדירקטור או ממנה כזה מטעמו); מראה זיקה ישירה לפעולות החברה (במקרים רבים ערב במידה מסוימת העמותות. מ"תורת השלוח", ובעיקר הינו בעל מודעות לפעילות החברה ומצבה.

העמותות אינן מוכונות רווח לא לתאגיד ולא לחבר ומכאן בהכרח צמצום היקף החשיפה בתקופת משבר.

עיקר ההגנה על החברים בתאגידים אלו מתרכז בהוראות התקנון, המתפרש כהסכם בין החברים, ובדיני היזר למיניהם.

חברה הציבורית לעומת זאת, אחד המאפיינים העיקריים הינו הדיסוננס המובנה שבין בעל המניה שאינו "בעל עין" (להלן "בעל המניות הקטן"), לבין פעילות החברה וניהולה.

"בעל המניות הקטן", מנותק באופן כמעט מוחלט מהחברה. הינו חסר יכולת להשפיע על מינוי דירקטורים בחברה; חסר עמדה באשר למהלכי החברה והיחס אליו בחוק הינו כמשקיע פיננסי אשר מטרותיו, לראות ערך באמצעות החברה. לאור זאת, נהנה בעל המניות הקטן מעיקרם של דיני נירות הערך אשר בחובם מעודד לספק לו הגנות מסוגים שונים.

אבהיר מיד – קיימים הבדלים עקרוניים ומהותיים בין בסיס ההתקשרות של החבר בקואופרציה לבין בעל המניות בסוגי התאגידים השונים ובעיקר זה שבחברה הציבורית, אשר אינו מעיקרה של הרצאה זו. אך קיים דמיון אחד עיקרי בין החבר בקואופרציה לבין החבר שאינו בעל עין בחברה הציבורית, והוא הצורך של החבר ב – ידע. ידע אודות פעילות העסקית והאחרת של התאגיד בו הוא חבר. ידע על גבולות החשיפה של הארגון; ידע אודות כוונה לסטות ממהלך העסקים הרגיל; ידע מוקדם על קשיים בניהול וכו'

לחבר הבודד באגודה השיתופית כמו "לבעל המניות הקטן", יש אינטרס עליון בפיקוח רגולטיבי מידי אודות פעילות התאגיד, ניהולו הפיננסי, השקעותיו, עסקאות חריגות שהינם מבצע, שכר מנהלי התאגיד ועוד.

אלא שלחבר באגודה השיתופית כמו זה בחברה הפרטית או בעמותה אין זיקה לפעילות העכשווית של התאגיד בו הוא חבר. זכויות החבר שעיקרן הזכות לבחור ולהבחר, להשתתף באסיפות הכלליות; לקבל הדוחות הכספיים המאושרים ולבחור מוסדות, ולקבל פרוטוקולים משיבות המוסדות. החבר נאלץ "לסמוך" על הנהלת התאגיד בו הינו חבר, במהלך השנה, כי תפעל בהתאם להרשאה הכללית שהפקיד בידיה מבעוד מועד (בעיקר בתקנון).

החוק מקנה שתי הגנות עיקריות על חברים באגודה השיתופית או בחברה הפרטית או בעמותות: הראשונה נעוצה בתורת השלוח, קרי פעולת נציגו של החבר במוסדות התאגיד (דירקטוריון, ועד או ומזכירות האגודה השיתופית). אלא שיש לזכור כי נציגים אלו חבים קודם כל חובת אמון לתאגיד בו הם משרתים. השניה ברלוזיציה.

"בעל המניות הקטן" בחברות הציבוריות נהנה מסוג אחר של רגולציה, מכח החוק. רגולציה הנהנית מחקיקה מודרנית המאפשרת לה להיות פעילה בחיי היום יום של התאגיד ואשר מפקחת פיקוח מתמיד, מידי ושיטתי על שמירת ההגנות הנדרשות למשקיע; מגבלות שונות בעסקאות בעלי עין, מינוי ד"צ'ים, ולענין הרצאה זו – חובת הגילוי.

חובת הגילוי מיועדת להגשים מספר מטרות: לספק בסיס מידע נאות למשקיעים באופן שאפשר להם לקבל החלטות רציונליות בנוגע להשקעותיהם; הרתעת בעלי כח בחברה ופיקוח על פעולותיהם וכן שכלול יעול שוק ההון.

חובת הגילוי כאשר היא נאכפת כראוי – יוצרת מנגנון הגנה מוקדם "לבעל המניה הקטן" מפני הרעה במצב העסקים של החברה החשוב כל כך בתקופות של משבר.

חבר באגודה שיתופית זכאי, להערכתו, לאותה רמה והיקף של הגנות. החבר הזה אינו משקיע פיננסי בתאגיד אלא בחר להצטרף או להקים תאגיד בו במקרים רבים הוא משקיע את עיקר חייו. בין אם מדובר בגוף המנהל את בית מגוריו ואולי גם את רכושו הפרטי ובין אם מדובר בגוף המנהל את עסקיו, חשוב לחבר לדעת מראש על כל פגיעה צפויה ביציבות הכלכלית של האגודה; עסקאות חריגות בהן היא מתקשרת; נטילת סיכונים; פעילות ושכר בעלי עין ומנהלים וכו'.

אין כל מנגנון בחוק המחייב את חברי האגודה השיתופית למסור גילוי נאות, מידי (ולעיתים גם מאוחר) אודות פעילות שלא במהלך עסקים רגילי של האגודה, או אפילו מידע אודות סיכונים בפניהם ניצבת האגודה.

יודגש, הרגולציה הנדרשת בתחום האגודות השיתופיות הינה חשובה לא פחות ואולי אף יותר מזו שבחברות הציבוריות, אולם עקב החקיקה המיושנת, סמכות רשם האגודות מופחתת לעין ערוך מסמכות הרשות לני"ע (ראה לענין קבלת מידע, תפיסת מסמכים, מעצו והעמדה לדן וכו'). חקירת הרשם יכולה כיום להסתמך בעיקר על תלונות המוגשות לרשם האגודות השיתופיות בידי גורמים שונים ואין באפשרותו המעשית של הרשם להתחקות אחר הנעשה באגודות השונות באופן שוטף, ללא מנגנון הדיווח.

למעשה אין היום כמעט כל מנגנונים מובנים מידיים לבחינה של החרגה מהפעילות השוטפת של האגודה השיתופית. לא מנגנונים וולונטריים החלים על האגודה עצמה ולא רגולטיבים כך שעיקר הפיקוח על פעילות האגודה נעשה מכח הדיווחים השרותיים של האגודה הנעשים באופן שרטי.

רשם האגודות השיתופיות אשר ער למצב ניסה להתמודד עם בעיה זו, בהעדר חקיקה הולמת, באמצעות תקנות. כך לדוגמה בתקנות האגודות השיתופיות (דוח כספי, פנקסים, ספרים והדעות), תשל"ו-1976 נכללת דרישות מוגברות למצב נאות רחב הדוחות הכספיים

הכפרים

כניסה למערכת

בלוגים

קהילות ופורומים

מדיה

ימי עיון ואירועים

השנתיים של האגודות אלא שדרשות אלו מכסות רק באופן חלקי את האינפורמציה הנדרשת לחבר (לדוגמה העדר פירוט עסקאות בעלי ענין) וללא ספק הינן מאוחרות למצבי משבר.

כמו כן, כיום מתקיימת עבודת הכנה אינטנסיבית בחסות המועצה לאיגוד שיתופי ובהכוונה של רשם האגודות השיתופיות, להכנה של חוק חדש ומודרני לקאופרציה הישראלית.

כדי לספק הגנה הולמת לחברי האגודות השיתופיות, כהגנה בעיתות של משבר, יש לחייב אגודות מסוגים ספציפיים שיוגדרו ע"י רשם האגודות, במנגנון דיווח מידי לרשם, ולחברים. הנושאים לדיווח חייבים לשקף את ההגנה על החבר הבודד כמו גם על כל הבא במגע עסקי עם האגודות לדוגמה: שינוי במעבד הפיננסי המידי של האגודה ובכלל זאת תזרים המזומנים, הרחבת השעבודים שהאגודה נוטלת, הרחבת האשראי; שינוי ברכיבי הסיכון של האגודה (רמת החשיפה ליציבות הפיננסית) בעקבות עסקאות "אסטרטגיות", התקשרויות שאינן במהלך עסקים רגילי, שינוי במעמד החבר (גם אם אינו מכריע כנדרש בתקנון); וכו'.

שימוש באותן הגדרות של "חובת הגילוי הנאות" כפי שבאות לידי ביטוי בחקיקה ובפסיקה הנוגעת לחברות ציבוריות תוך התאמתן לעולם האגודות השיתופיות בצד הרחבת סמכויות רשם האגודות לבדיקה של דיווחים אלו ואכיפתם, יכולה הן להגן על חבר האגודה בעתות משבר והן לשמש ככלי מרתיע בפני מנהלי האגודה מסיכון יציבותה הכלכלית.

שלח/י לחברה

הקטגוריות בהן מופיע: **תרבות וחינוך, אגודות שיתופיות, הקאופרציה**

תגובות

בשלב זה אין תגובות למאמר - היה/י ראשון להגיב

הוסף/י תגובה

שם הכרתי

כתובת דוא"ל הכרחית

אתר

הוסף/י תגובה

הודע לי על תגובות נוספות בדוא"ל

תגובות

תגובות

יצירת קשר

תפעול וניהול האתר - ענן שאקי 054-4731702

אתר על ידי אתרים ת.ר. בע"מ 054-4525492 Site by AtarimTR LTD